

Struktura nových operačních programů na roky 2014-2020 v ČR

Jan Jedlička

EU Office České spořitelny

EU OFFICE

Česká spořitelna, a.s.
Budějovická 1518/13a,b
140 00 Praha 4
tel.: +420 956 718 012
fax: +420 224 641 301
EU_office@csas.cz
<http://www.csas.cz/eu>

Jan Jedlička
+420 956 718 014
jjedlicka@csas.cz

Iva Dlouhá
+420 956 718 015
idlouha@csas.cz

Jana Majchráková
+420 956 718 012
jmajchrakova@csas.cz

Tomáš Kozelský
+420 956 718 013
tkozelsky@csas.cz

Obsah:

Úvod	3
Hlavní principy	3
Nová sada operačních programů	4
Závěr	8

Úvod

Budoucí nastavení dotací ze strukturálních fondů EU v naší zemi po roce 2013 by mělo ukončit naše neslavné prvenství v jedné disciplíně. Česká republika by již neměla být zemí s relativně největším počtem operačních programů vzhledem ke své velikosti a celý dotační systém by se měl zjednodušit.

Na druhou stranu nebudeme již ani premiantem v oblasti celkové získané alokace z evropských fondů na jednoho obyvatele. Česká republika bohatne a to se odráží i na snížení celkové částky, kterou budeme mít k dispozici. Namísto 26,7 miliard eur v současném období 2007-2013 nás čeká „jen“ 20,5 miliardy eur. Vzhledem k reálné absorpční kapacitě tuzemských subjektů je to však stále vysoká částka.

Již na podzim loňského roku bylo vládou schváleno, že hlavní část pomoci z evropských fondů v ČR bude realizátorům projektů proudit prostřednictvím 8 operačních programů namísto dosavadních 17 OP.

Ministerstvo pro místní rozvoj, které je orgánem odpovědným za koordinaci přípravy budoucího programovacího období, slibuje i zjednodušení administrativy při žádání o dotaci zavedením jednotných, standardizovaných pravidel.

Neměla by se tak opakovat situace, že know-how žadatele při získání dotace například z Operačního programu Životní prostředí mu bylo při žádání o dotaci z ROP Severozápad zbytečné.

Přehled operačních programů v ČR pro období 2014-2020

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK)
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)
OP Zaměstnanost (OP Z)
OP Doprava (OP D)
OP Životní prostředí (OP ŽP)
Integrovaný regionální operační program (IROP)
OP Praha - pól růstu ČR (OP PPR)
OP Technická pomoc (OP TP)
10x OP cíle Evropská územní spolupráce
Program rozvoje venkova (PRV)
OP Rybářství (OPR)

Zdroj: MMR

Hlavní principy

Jedním z hlavních principů nového programovacího období má být strategické zaměření a propojování. Intervence operačních programů musí směřovat k naplňování cílů strategie Evropa 2020, Národního programu reformy a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. Z důvodu zajištění maximálních synergií by měly být podpořené projekty vycházet z globálnějších rozvojových strategií definovaných v Integrovaných plánech rozvoje měst (IPRM), Integrovaných plánech rozvoje území (IPRÚ) a Integrovaných teritoriálních investicích (ITI).

Oproti stávajícímu období by měly podpořené projekty ještě více respektovat kritérium konkurenceschopnosti. Nově opravená náměstí v čele se zrekonstruovanou kašnou sice zpříjemní život tamějších občanů, nicméně ke zvýšení konkurenceschopnosti daného města, regionu ani republiky příliš nepřispěje. Receptem je spíše přestavba nevyužitého zemědělského brownfieldu na nové vědecké laboratoře ve spolupráci s místní univerzitou.

Kritérium konkurenceschopnosti nabývá podobu principu 3I: Instituce (efektivní a výkonné), Infrastruktura (dopravní, energetická, telekomunikační a informační) a Inovace (podpora inovačního potenciálu ekonomiky).

Posilování konkurenceschopnosti by se nemělo – tak jako v minulosti – dostávat do střetu s principy tržní konkurence. Operační programy by měly podporovat pouze ta odvětví a sektory, kde dochází k selhání trhu, či kde tržní prostředí neexistuje.

V podnikatelském prostředí by se proto kromě dotační formy pomoci měly mnohem více využívat tzv. návratné finanční nástroje. Ty budou mít podobu půjček, garancí či přímých kapitálových investic a jak již z jejich souhrnného názvu vyplývá, měly by se průběžně splácet a znovu reinvestovat. Objem vyplacené pomoci z fondů EU prostřednictvím tzv. finančních nástrojů se odhaduje na necelých 10 % z celkové alokace.

Nová sada operačních programů

IROP

Největší „revolucí“ ve struktuře operačních programů bude návrat před rok 2007. Také po roce 2013 zde bude regionální problémy řešit jednotný tzv. Integrovaný regionální operační program (IROP) a struktura sedmi Regionálních operačních programů a dodatečného centrálního IOPu zanikne.

IROP se bude skládat ze čtyř prioritních os. První prioritní osa se věnuje zvýšení konkurenceschopnosti území a v jejím rámci budou financovány projekty směřující k modernizaci a rozvoji regionální silniční infrastruktury, rozvoji dopravních systémů nebo k podpoře destinačního marketingu.

Druhá prioritní osa se dělí na dvě části. První je zaměřena na sociální a zdravotní oblast a druhá část je zaměřena na investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení.

Cílem třetí prioritní osy je modernizace veřejné správy, dále pak zvýšení transparentnosti, efektivity a účelnosti procesů ve veřejné správě. Cíle mají všeobecně zvýšit konkurenceschopnost České republiky v oblasti výkonu institucí na místní i centrální úrovni.

Prioritní osa Technická pomoc se zabývá efektivním řízením operačního programu. Jedná se o průřezovou prioritní oblast, která se týká ostatních prioritních os. Technická pomoc je obsažena ve všech operačních programech a plní zde stejnou funkci, proto ji již v následujících OP nebudeme komentovat.

IROP – prioritní osy (PO)

PO 1: Zvýšení konkurenceschopnosti v území

PO 2: Zkvalitnění veřejných služeb v území

PO 3: Posílení institucionální kapacity veřejné správy

PO 4: Technická pomoc

Zdroj: MMR

OP Doprava

Druhým nejtěštějším rozpočtem by měl disponovat Operační program Doprava, který navazuje na stejně nazvaný současný OP.

První prioritní osa bude podporovat aktivity v oblasti navazující dopravy, aktivity vedoucí ke zlepšení infrastruktury městské a příměstské dopravy. Dále podpoří výstavbu a modernizaci železničních tratí a zavádění nových technologií.

V rámci této prioritní osy budou financovány i projekty výstavby a modernizace vnitrozemských vodních cest, podpory multimodální dopravy, zlepšování stavu drážní infrastruktury městské a příměstské dopravy.

Druhá prioritní osa bude rozšiřovat rozvoj silniční infrastruktury transevropské sítě TEN-T, tzn. výstavbu a modernizaci silnic a dálnic. Třetí prioritní osa se zaměří na činnosti směřující ke zlepšení parametrů rychlostních silnic mimo síť TEN-T, za účelem zvýšení bezpečnosti a plynulosti dopravy.

OP Doprava – prioritní osy (PO)

PO 1: Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu

PO 2: Silniční infrastruktura na síti TEN-T

PO 3: Silniční infrastruktura mimo síť TEN-T

PO 4: Technická pomoc

Zdroj: MMR

OP Životní prostředí

Stejný název si v letech 2014-2020 udrží i Operační program Životní prostředí, který je největším kandidátem na krácení prostředků oproti současnosti.

Šest navržených prioritních os sleduje následující cíle. Opatření podporovaná v rámci první prioritní osy přispějí k redukci znečištění povrchových i podzemních vod. Dále budou financována opatření k zajištění povodňové ochrany a preventivní protipovodňová opatření.

Druhá prioritní osa se soustředí na intervence přispívající ke snižování množství emisí a zlepšování systému sledování, hodnocení a předpovídání vývoje kvality ovzduší. Třetí prioritní osa se zabývá opatřeními, která přispějí k předcházení vzniku odpadů a zvyšování materiálního využití z odpadů.

Dále povede k odstraňování ekologické zátěže, snižování environmentálních rizik a rozvíjení systému jejich řízení. Čtvrtá prioritní osa bude posilovat biodiverzitu a kvalitu prostředí v územních sídlech. Pátá prioritní osa bude podporovat přechod na nízkouhlíkové hospodářství a energetickou účinnost u budov a veřejného osvětlení. Ke snižování energetické náročnosti budov přispějí investice do zlepšení tepelně technických vlastností budov.

OP Životní prostředí – prioritní osy (PO)

- PO 1: Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní
- PO 2: Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech
- PO 3: Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika
- PO 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu
- PO 5: Energetické úspory
- PO 6: Technická pomoc

Zdroj: MMR

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

Naopak největší posílení finančních prostředků se očekává u nového Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, který by měl v sobě spojit dosavadní OP Výzkum a vývoj pro inovace a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Operační program bude mít 5 prioritních os, přičemž první z nich se zaměřuje na zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti českého výzkumu a přípravu špičkových odborníků se zájmem o práci ve výzkumu a vývoji. Druhá osa má za cíl zvyšování využívání potenciálu veřejné výzkumné sféry.

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání – prioritní osy (PO)

- PO 1: Posilování kapacit pro kvalitní výzkum
- PO 2: Rozvoj prostředí pro využití výzkumu jako zdroje dlouhodobé konkurenční výhody
- PO 3: Rozvoj vysokých škol
- PO 4: Rozvoj celoživotního učení a rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělání
- PO 5: Technická pomoc

Zdroj: MMR

Součástí této osy je též maximalizace dlouhodobého přínosu dosavadních investic se zapojením výzkumných a výrobních kapacit českých podniků. Ke zlepšení kvality vysokých škol má dopomoci třetí osa zaměřená na zvýšení relevance vysokoškolského studia pro trh práce a na profilaci vysokých škol zejména v oblasti profesních oborů. Čtvrtá prioritní osa se rozděluje na zvýšení kvality vzdělávání, posílení rovného přístupu ke vzdělávání a rozvoji celoživotního učení.

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Dalším rozpočtově bohatým programem, který navíc ještě posílí, bude OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost – nástupce současného OP Podnikání a inovace.

Operační program je složen z pěti prioritních os. Opatření první prioritní osy povedou ke zvýšení inovační výkonnosti podniků, intenzity a využití výsledků průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje v rámci konceptu inteligentní specializace.

Postup realizovaný v druhé prioritní ose cílí na zvýšení počtu nových podnikatelských subjektů nebo záměrů a ke zvýšení marketingové připravenosti malých a středních podniků. Další část směřuje k vybudování kvalitní podnikatelské infrastruktury a k rozvoji stávající infrastruktury pro vzdělávání v podnikatelském sektoru.

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost – prioritní osy (PO)

PO 1: Rozvoj podnikání založený na podpoře výzkumu, vývoje a inovací

PO 2: Rozvoj infrastruktury a služeb podporujících podnikání ve znalostní ekonomice a internacionalizace podnikání

PO 3: Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice

PO 4: Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a podpora moderních informačních a komunikačních technologií

PO 5: Technická pomoc

Zdroj: MMR

Aktivita spolufinancovaná v rámci třetí prioritní osy povedou ke zvýšení podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů, ke snížení energetické náročnosti podnikatelského sektoru a rozvíjení energetických služeb, k modernizaci a rozvoji distribučních sítí nebo k většímu uplatnění inovací v energetice. Opatření realizovaná ve čtvrté ose napomohou ke zvětšení pokrytí vysokorychlostním přístupem k internetu a k rozvoji pokročilých komunikačních technologií.

OP Zaměstnanost

Posíleným rozpočtem by měl disponovat i nástupce dosavadního OP LZZ – tedy Operační program Zaměstnanost. Nový operační program Zaměstnanost bude složen z pěti prioritních os. Ta první bude věnována zvyšování znalostí a kompetencí zaměstnanců stejně jako tématu sladění soukromého a pracovního života nebo modernizaci veřejných služeb zaměstnanosti.

Druhá prioritní osa se zaměří na podporu sociálního začleňování, sociální podnikání a na zvýšení uplatnitelnosti osob sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením na trh práce.

Třetí prioritní osa se zaměřuje na mezinárodní spolupráci v oblasti sociálního začleňování, boje proti chudobě, přístupu k zaměstnávání pro uchazeče a neaktivní osoby apod. Smyslem čtvrté prioritní osy je posilovat institucionální kapacitu a výkonnost tuzemské veřejné správy a místní samosprávy či snižovat administrativní a regulatorní zátěž.

OP Zaměstnanost – prioritní osy (PO)

PO 1: Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly

PO 2: Sociální integrace a boj s chudobou

PO 3: Sociální inovace a mezinárodní spolupráce

PO 4: Efektivní veřejná správa

PO 5: Technická pomoc

*Zdroj: MMR***OP Technická pomoc**

Nejmenším operačním programem by měl zůstat OP Technická pomoc, ze kterého je financováno řízení evropské dotační politiky v České republice. V novém programovacím období 2014 až 2020 bude disponovat čtyřmi prioritními osami.

Cílem první z nich je podpora aktivit směřujících k naplnění cílů Dohody o partnerství a koordinaci řízení fondů. Druhá osa povede k zabezpečení jednotného monitorovacího systému strukturálních fondů v ČR.

Aktivita podporované v této prioritní ose budou směřovat k udržení vysokého standardu administrativní kapacity a prohlubování kvalifikace příslušných pracovníků řídicích orgánů. Hlavním cílem poslední čtvrté prioritní osy je prostřednictvím podpory zajistit efektivní rozvoj absorpční kapacity z centrální úrovně.

OP Technická pomoc – prioritní osy (PO)

PO 1: Řízení a koordinace Dohody o partnerství

PO 2: Jednotný monitorovací systém

PO 3: Rozvoj lidských zdrojů na úrovni Dohody o partnerství

PO 4: Zajištění absorpční kapacity

*Zdroj: MMR***OP Praha – pól růstu**

Na úrovni dotací pro Prahu také dojde ke zjednodušení. Místo dosavadních OP Praha-Adaptabilita a OP Praha-Konkurenceschopnost se můžeme těšit na jednotný OP Praha – pól růstu.

Intervence jednotného operačního programu pro Prahu budou rozloženy do šesti prioritních os. První z nich sleduje naplnění cíle posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací. Hlavním účelem podpory je také stimulovat využívání výsledků výzkumu a vývoje v aplikační sféře, veřejné i komerční.

Druhá prioritní osa se zabývá podporou pražských malých a středních podnikatelů prostřednictvím vytvoření kvalitní a kapacitně dostatečné infrastruktury a služeb pro podnikání (např. podnikatelská centra, inkubátory).

Pražské projekty z oblasti snižování energetické náročnosti budov (zateplování, rekuperace, využití OZE), zvyšování energetické účinnosti v dopravě a podpory využití veřejné dopravy, budou financovány v rámci třetí prioritní osy. Následující prioritní osa je obdobou OP Zaměstnanost na pražské úrovni a věnuje se rozvoji sociálních služeb s cílem podpořit sociální začleňování a omezovat chudobu. Pátá prioritní osa cílí na podporu školství na všech jeho úrovních: od předškolního, přes základní a střední až po vysokoškolské. V rámci této osy by měly získat finanční asistenci i projekty na propojování vysokých škol, vědecko-výzkumných zařízení a podnikatelského sektoru.

OP Praha - pól růstu – prioritní osy (PO)

PO 1: Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací

PO 2: Zvýšení konkurenceschopnosti MSP

PO 3: Udržitelná mobilita a energetické úspory

PO 4: Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě

PO 5: Vzdělání a vzdělanost

PO 6: Technická pomoc

Zdroj: MMR

Operační programy cíle Evropská územní spolupráce

V budoucím programovacím období by měl být kladen důraz i na zahraniční projekty, které jsou řešeny minimálně dvěma subjekty z minimálně dvou zemí, v rámci cíle Evropská územní spolupráce. Česká republika se bude účastnit následujících operačních programů na různém regionálním stupni:

Přeshraniční programy:

- OP Česká republika – Polská republika
- OP Slovenská republika – Česká republika
- OP Rakousko – Česká republika
- OP Svobodný stát Bavorsko – Česká republika
- OP Svobodný stát Sasko – Česká republika

Nadnárodní a mezinárodní spolupráce:

- OP nadnárodní spolupráce Central Europe
- OP nadnárodní spolupráce Danube
- OP meziregionální spolupráce INTERREG C
- OP ESPON
- OP INTERACT

Programy financované z EZFRV a ENRF

Strukturu nových dotačních programů budou tvořit i operační programy financované z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), respektive z Evropského námořního a rybářského fondu (ENRF).

Z prvně jmenovaného fondu bude financován nový Program rozvoje venkova (PRV), který bude řešit strukturální problémy na venkovské úrovni. Z PRV by se měly financovat projekty zaměřené na zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských, lesnických a potravinářských podniků, posílení zaměstnanosti venkova při zachování trvalé udržitelnosti a zohlednění přírodních znevýhodnění venkovských oblastí, obnovu, zachování a zesílení místních ekosystémů, podporu efektivního využívání energetických zdrojů a přechod na nízkouhlíkové venkovské hospodaření či na sociální začleňování a potírání chudoby na venkově.

Objemově menším programem bude Operační program Rybářství. Podpora z tohoto programu bude zaměřena na ekologicky udržitelnou akvakulturu a činnosti v odvětví akvakultury, které jsou vysoce šetrné k životnímu prostředí, či na zvyšování konkurenceschopnosti odvětví rybářství prostřednictvím produktivních investic do akvakultury a rozvoje inovačních aktivit s důrazem na přenos a zavádění technologií do podniků.

Závěr

Také v novém programovacím období se předpokládá, že většina projektů – zejména investiční povahy – bude muset být předfinancována z externích zdrojů. Vše záleží na nastavení ze strany řídicích orgánů. Ve většině případů bude řídicí orgán (věcně příslušné ministerstvo) dotace uvolňovat zpětně po ukončení jednotlivých etap projektu.

U komerčních projektů se navíc budou uplatňovat pravidla veřejné podpory, která by se měla oproti stávajícímu programovacímu období ještě zpřísnit. Zatímco nyní mohou velcí podnikatelé s počtem zaměstnanců nad 250 osob získat investiční dotaci ve výši 40 % (a střední podnikatelé o 10 procentních bodů více a malí o 20 procentních bodů více), do budoucna by se tato tzv. intenzita veřejné podpory snížila na 25 % pro velké podnikatele, resp. 35 % a 45 % pro střední a malé podniky.

Tuzemští realizátoři projektů z řad veřejného sektoru, krajů, municipalit, podnikatelů a neziskového sektoru již v současném období získali dostatek zkušeností s realizací a řízením projektů podpořených z fondů EU a čekají na připravenost příslušných státních orgánů celý nový dotační systém spustit. A zde jsme poměrně pesimističtí. Ačkoliv nové programovací období začíná již 1. 1. 2014, první výzvy k předkládání žádostí o dotaci předpokládáme až závěrem roku 2014.